

Igramo na Orffova glasbila

Povzetek

Otroci imajo prirojene glasbene sposobnosti. Naloga nas vzgojiteljev je, da pripravimo razvojno spodbudno okolje, da otroci lahko razvijajo svoje zmožnosti. V prispevku želim predstaviti uvajanje glasbene vzgoje v vrtcu, s poudarkom igranja na Orffova glasbila. Poskušam odgovoriti tudi na določena vprašanja in dileme, ki so povezane z uvajanjem stalnega glasbenega kotička v oddelku, za katerega menim, da je temelj za oblikovanje in sestavo Orffove skupine. Ovrednotiti želim pomen individualnega pristopa in metod dela z otroki, ki omogočajo aktivno pripravo na javno nastopanje.

Ključne besede: glasbena vzgoja, vrtec, krožek, Orffova glasbila, nastop

Uvod

Pred približno dvajsetimi leti smo v vrtcu Tončke Čečeve začeli sistematično uvajati različne krožke, ki spadajo v okvir obogatitvenih dejavnosti izvedbenega kurikula vrtca. Vzgojiteljica lahko s krožkom razvije sposobnosti na svojem strokovno močnejšem področju, otroci pa dobijo možnost izbire interesnih dejavnosti. Program glasbenega krožka vsako leto prilagam starostni skupini otrok in sledim tudi njihovim željam. Pri otrocih skušam prepoznati glasbene sposobnosti in jih razvijati

Abstract

Children are born with innate musical ability. It is the task of us educators to create an encouraging environment where children can develop their capabilities. In the article I wish to present the introduction of music education in kindergarten, with an emphasis on playing Orff's instruments. I also try to address certain questions and dilemmas connected to introducing a permanent musical corner in the department, which in my opinion is the cornerstone for assembling and shaping the Orff group. I wish to evaluate the significance of the individual approach and methods of works with children, which enable an active preparation for performing in public.

Key words: music education, kindergarten, group, Orff instruments, public performance.

ter v okolju širiti glasbeno kulturo. Otroci iz glasbenega krožka prenašajo znanje in veselje do igranja na glasbila tudi na druge otroke v oddelku.

Začetki

Moji začetki glasbenega udejstvovanja z Orffovimi glasbili v glasbenem krožku segajo v leto 2000. Takrat me je deklica Pina presenetila z igranjem na ksilofon. Po posluhu je zaigrala pe-

smico Kuža Pazi avtorja Janeza Bitenca. S svojim igranjem je navdušila še nekaj otrok v skupini. Njihova vztrajnost in velika želja po glasbenem ustvarjanju me je spodbudila, da sem začela nadgrajevati svoje glasbeno znanje na seminarjih s področja glasbene vzgoje predšolskih otrok in razmišljati, kaj bi lahko še ponudila otrokom, ki kažejo veliko zanimanje za igranje.



Glasbeni kotiček v igralnici

Sedaj je vsako leto, ko dobim nov oddelek otrok, pred menoj izziv, kako navdušiti in pritegniti čim več otrok h glasbenim dejavnostim. Najprej pritegne pozornost otrok glasbeni kotiček, ki ga namerno organiziram v svoji igralnici takoj na začetku šolskega leta. V njem so improvizirana, ritmična in melodična glasbila. Predšolski otroci se hitro navdušijo nad glasbili. Preizkušajo jih, o njih sprašujejo, želijo se naučiti igranja.

Ker lahko glasbo uvedemo v vsa področja dejavnosti, sem uveljavila glasbeni kotiček kot stalni kotiček, ki je v igralnici vse leto. Ko sem s to idejo seznanila druge vzgojiteljice, se je takoj pojavila dilema glede hrupa. V začetku ga je bilo res preveč. Hrup smo odpravili tako, da smo se z otroki dogovorili za jasna pravila, ki so jih otroci upoštevali. S temi pravili sedaj otroke seznanim takoj na začetku šolskega leta, zato s hrupom ni več posebnih težav.

Opažam, da se v glasbeni kotiček najprej vključujejo bolj komunikativni in samozavestni otroci, vendar poskušam k sodelovanju privabiti tudi otroke, ki sprva le od daleč opazujejo svoje samozavestnejše vrstnike. Otroci, ki so nad igranjem glasbil najbolj navdušeni, se kasneje odločijo tudi za obiskovanje glasbenega krožka.

V glasbenem kotičku se vse leto odvijajo različne glasbene dejavnosti, poslušanje glasbe, petje, glasbenodidaktične igre in igranje na glasbila. Pri načrtovanju in izvajanju glasbenih vsebin vedno sledim ciljem glasbene vzgoje s področja umetnosti v Kurikulumu za vrtce (1999). Bistveni cilji so:

- doživljanje, spoznavanje in uživanje v glasbi,
- doživljanje glasbe kot del družabnega in kulturnega življenja,

- negovanje in razvijanje individualnih ustvarjalnih potencialov,
 - odkrivanje in negovanje glasbenih sposobnosti in nadarjenosti,
 - doživljanje in spoznavanje komunikacije z glasbenimi deli,
 - razvijanje sposobnosti izražanja doživetij v glasbenem jeziku.
- Cilje glasbene vzgoje uresničujem v okviru štirih različnih glasbenih področij: glasbeno izvajanje, poslušanje glasbe, ustvarjanje v glasbi in ob glasbi ter glasbene sposobnosti in spretnosti.

Glasbeni krožek

V želji, da čim bolj zadovoljimo želje otrok po različnih interesnih udeleževanjih, smo se v vrtcu Tončke Čečve odločili, da jim v okviru obogatitvenih dejavnosti, ki so sestavni del izvedbenega kurikula v dopoldanskem času, ponudimo možnost obiskovanja glasbenega krožka. Otroci v glasbenem krožku so stari od štirih do šest let. Kot mladi radovedneži radi eksperimentirajo z zvokom na različnih glasbilih, radi pojejo in plešejo.

V glasbenem krožku posvečam nekaj več pozornosti ansambelski igri. Preden otroci poustvarjajo določene glasbene vsebine, jim omogočim dovolj časa za eksperimentiranje z glasbili. To je pomembno zato, ker si s tem pridobivajo nove glasbene izkušnje. Seveda je za to glasnejše eksperimentiranje pomemben



prostor, v katerem lahko otroci nemoteno ustvarjajo. V enoti, kjer delam, imamo za krožke poseben kabinet.

Ob glasbenodidaktičnih igrah otroci spoznajo Orffova glasbila in se naučijo pravilne tehnike igranja. Sledi izbira pesmi, ki jih želijo otroci igrati na glasbila. Otroke povabim k poslušanju dveh skladbic, nato izberem tisto pesem, ki se najbolj dotakne večine otrok. Ob spremljavi lastnih in ritmičnih glasbil se otroci naučijo zapeti pesmico. Sledi učenje igranja melodije najprej na lastnem telesu. Pri tem se naše noge spremenijo v ploščice

melodičnih glasbil. Na koncu sledi za otroke zelo privlačno igranje na melodična glasbila. Pri tem upoštevamo individualne glasbene sposobnosti posameznikov, zato je treba veliko individualnega dela, pa tudi dela v tandemu ali manjši skupini.

Otrokom omogočim individualno igranje že zjutraj: sama za to žrtvujem svoj prosti čas, pred svojim uradnim začetkom službe, v mirnem okolju kabineta. Pridobljeno znanje nato enkrat tedensko, v času krožka, povežemo v celoto. Ugotovila sem, da so otroci zjutraj bolj zbrani in dovezetni za novo znanje kot na primer v času mirnejših dejavnosti, ki sledijo po kosilu. Igranje na glasbilo je za otroke miselni napor, zato lahko v tej dejavnosti zbrano sodeluje le krajši čas. Ker zahteva glasba miselno koncentracijo, mora vzgojiteljica načrtovati glasbene dejavnosti takrat, ko je tudi sama lahko zbrana ves čas njihovega trajanja. Nedokončane aktivnosti ali pogoste napake zmedejo otroke, zato se je treba izogibati temu.

Tudi pri ansambelski igri sledim ciljem (Denac, 2001):

- razvijanje drobne motorike (natančnost, skladnost, zanesljivost),
- posnemanje pravilne izvajalske tehnike,
- uvajanje v skupno muziciranje in
- razvijanje melodičnega in ritmičnega posluha.

Nastop otrok

Javni nastop pomeni za vsakega otroka svojevrstno izkušnjo. Je nekakšna nagrada za vsakega posameznika in je nujno potreben za oblikovanje pozitivne samopodobe. Pri izvedbi programa vsak otrok sodeluje čim bolj enakovredno, saj mu dodelim vlogo, s katero se lahko najbolj izkaže. Zavedam se, da se prvi nastop vtisne v otrokov spomin kot izkušnja, ki ga spremlja pri vseh kasnejših javnih nastopih. Otroci se zato najprej predstavijo vrstnikom in staršem v vrtcu. Želim, da s svojim igranjem razveselijo starše in navdušijo mlajše prijatelje, tako da bodo vesele otroške melodije odmevale v našem vrtcu tudi v prihodnje. Nato otroke pripravim tudi za nastopanje na odru. Vedeti morajo, kako priti na oder in pristopiti h glasbilom, poskrbeti, da se na odru počutijo sproščene in da se znajo soočiti z



Neobremenjeni otroci uživajo v nastopanju.

Igramo na Orffova glasbila

občinstvom. Starši z vstajanjem in mahanjem pogosto nehote preusmerjajo pozornost otrok. V času, ko čakamo na nastop, je treba poskrbeti za sproščujočo dejavnost in dobro vzdušje med otroki. Pravočasno je treba poskrbeti tudi za fiziološke potrebe, otroci morajo pravočasno na stranišče, na razpolago morajo imeti vodo za žejo. Za to po navadi poskrbi izkušena vzgojiteljica, ki me spremlja, jaz pa poskrbim za tehnične podrobnosti.

Otroci glasbenega krožka so popestrili marsikatero prireditev v vrtcu in opozorili nase v širši okolici. Med drugimi smo nastopali na:

- vsakoletnih prireditvah, ki jih organizira mestna četrt Hudinja v Celju,
- na obletnicah vrtca Tončke Čečeve,
- na javnih prireditvah vrtca Otroški mozaik v Narodnem domu v Celju,
- na vsakoletni regijski reviji pevskih in glasbenih skupin vrtcev Pojem in igram.

Z nastopom smo popestrili tudi regijski posvet ravnateljev vrtcev, osnovnih in srednjih šol, ki ga je sklicalo Ministrstvo za šolstvo in šport ter XXV. strokovno srečanje delavcev Zavoda RS za šolstvo, ki je potekalo v Celju. Najbolj pa smo ponosni na nastope na državnih srečanjih Orffovih skupin.

Za konec

Moj prispevek naj sklenejo otroci z odgovori na vprašanje: »Zakaj radi igrate na Orffova glasbila?«

Vid: Rad igram, ker lepo zvenijo.

Eva: Veliko novega sem se naučila.

Špela: Vesela sem, ker sem se naučila lepo igrati.

Aleksej: Jaz pa se zabavam.

Lara: Všeč mi je, ko nam starši zaploskajo in rečejo, da smo super igrali.

Rebeka: Rada nastopam.

Otroci se veselijo glasbenih dejavnosti. Druži jih veselje do glasbe in radi hodijo h krožku. Z igranjem na glasbilih se otroci naučijo sodelovati s skupino, biti ustvarjalni, samozavestni in z veseljem odkrivati čudoviti svet glasbe. Vse to pa velja tudi zame, njihovo vzgojiteljico.

Literatura

1. Bahovec D., E. (1999). *Kurikulum za vrtce*. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport in Zavod RS za šolstvo.
2. Denac, O. (2001). V: Marjanovič Umek, L. *Otrok v vrtcu – Priročnik h kurikulumu za vrtce*. Maribor: Založba Obzorja.